

«Дол чаги дора
рохъор щай чун
ругелин абураб
суалалте
жаваб кезе
ккола.
Гурони щибго

Зульфия
Хиажиева

2

Кьалуе кьали бухулеб буго

Закир
Мухламадов

4

Молодоньга
Ханисафий кагаф

«Пер гезабуйе
дидехун газеталдасан
кьалъазе риччай диде
ва дир мац биччулеп
гьадамал»

5

Миллат

ДУЦА КЪВАТАЛЪЕ РОРХУГЕ КВЕРАЛ, КУМЕКИН АХИДОЛЕБ БУГО МИСКИНЛЪИ

Р. Хламзатов

№ 12 (12) 26 август 2011 сон

МАГИАРУЛАЗУЛ ГАЗЕТА

редактораси калам

ПРАЙМЕРИЗ?

Гьаб щиб раги? Гьал щал чаги?

Кинаблги власталде халкъалъул божилъи букунаро рагун гьереси бицунеб бугебган мехаль. Нужеда рагун батила, яги гемеисезде рагунцин батиларо халкъалъул пикру хлатикъ мерхъизе ургъараб цияб цар – «праймериз».

Гьаб рагула рициязда цебе гемедал машгурал чагъул царал ругел сияхалги кьун, бак-бакъазда халкъалъул

балигъи биччулебани. Цо хлакъикъаталда рельеараб жоглаги гьабубебани. Гуманов Сайгидпашадаса ва

цоперацияз ва чвай-хъвельши, киналгъи рукъа-рахъиналье шартлал магларухъ гьечлого, чунтун росабиги тун глатиракъалде лымал арал улбуз кьуниц? Ялъуни гьоркъоса кьотличого Цумаде ва Цунте танказул колоннабиги реххун, рохъазде глохъаби арал жамагъатаз кьуниц? Лыл гьаркъал гьел, бокъилаан гьел гьаркъал жинца кьурав чияса гьикъизе ва вихъизе гьев щиб дунялалдаса чияли.

Праймериз...

Сундул хасилазда кьилал тун аваразул политикалги нахъа тун, гьадиган кудияб божилъи ва рокъи гьадехун рехсарал бахъарзазе швараб? Рагъизе кьолароб тунлалъищ, Унсоколо унел спец-операцияз ва чвай - хъвельши, киналгъи рукъа-рахъиналье шартлал магларухъ гьечлого, чунтун росабиги тун глатиракъалде лымал арал улбуз кьуниц?

пикру лъазе тиритилел рициял гьалдал жал. Рициязул эбел гьодила гьаб праймериз абулеб жоялул хасилал рихъани. Масала, Дагъистаналъул 326 машгурав чияса гьорлъа Хьаргаби зоналда ункьго район данде бачун гьарурал рициязул хасилалда балагъарабо, бихъулеб буго власталъ халкъалъул пикруялул кларкъен чвалел буклин.

Хал гьабе хасилазул - Мухламадсалам Мухламадов - 314 гьаракъ, Мухламад - султган Мухламадов - 299 гьаракъ, Мухламадсултган Галиев - 254 гьаракъ, Ризван Къурбанов - 221 гьаракъ, Артур Исрапилов - 216 гьаракъ. Гьел щалгъаги лъалел рукларалани, дица кьелаан гьаракъ. Гьал гьадехун рехсарал аваразул районазда 90 процент халкъалда щалла лъаларел чаги бергун рагула Сайгидпаша Гумановасдасаги, Сайгид Муртазагалиевасдасаги, Сулайман Уладиевасдасаги, Мухламад Габдулаевасдасаги, М.Толбоевасдасаги ва цогидал анц-анц машгурал аваразул политиказдаса ва жамгъиял хъаракатчагъаздаса. Гьал сундул бицунеб бугеб?

Гьельул магна ккола, хлажалъани нижеца гьаб халкъ, аварални кир гурел, цо чхал бищизе тламилан абураб.

Гьаб праймериз абураб чанда щибизе ургъараб ва щай гьабубеб буге-

Олимпиялъул чемпион С. Муртазагалиевасдаса гьел районазда лъиданиги щалла лъаларел чаги бергун хъвазе ккани, гьельул магна ккола гъениб халкъ гьечин, крепостной гурони абураб.

Президентни, президент вукун хлакимзабаз вищаравин тела, гьал хутларал чаги щал? Лъица хъварал ва лъида лъалел царал гьал? Сундул хасилазда кьилал тун аваразул политикалги нахъа тун, гьадиган кудияб божилъи ва рокъи гьадехун рехсарал бахъарзазе швараб?

Рагъизе кьолароб тунлалъищ, Унсоколо унел спе-

Царалъул гьайбатли бихъуларещ. Магларулазда гьаб рагул гемеисезде магнани лъаларо, лъан хлажатги гьечо гьаб нилье. Бусинабун гьельул магна батляб батила, амма гьабураб жоялул хасилазухъ балагъун, тлоклал хилихъатаб раги букине ресго гьечо. Цо нильеда лъалел рагъи ургунгъаги гуккун рукларалани. Хлакъикъаб пикру лъазабун гьаб тобитгани, гьадехун рехсарал бахъарзал, дир пикруялда, бокъарав аваразул вехъасдаса кьола. Вехъас нилье гьан гьезабубеб буго, гъаз, гьаналги чадилги баклалда, рачун нильер чедги

спорт

Китайлдаса бергьенлъи

Август моцалда Китайлъул Шэньчжэне шагъаралда тобитгараб универсиадада Россиялъул таса бищараб командаляе тцебесеб меседил медаль босана Пермь шагъаралдаса цебе вахъунел нильер ракъоцав, Лъаратла регионалъул Чдаколоб росулъа Габдула Пумаровас.

Живго Габдулаца спорталъул карьера байбихъана Гьезилиурт шагъаралда тренер Хлабиб Мухламадовасул школалда. 90 кг цайиялда финалалда Габдулада данде вуклана Узбекистаналда Шерали Юраев. Пермь областалъул прессаял баркулеб буго киназдаго жидерго ракъоцавлул рикклунов Габдула Пумаровасул бергьенлъи гьесул тренер Радик Кашпировасда ва спорталъул клуб «Динамоалда» – Габдулал бергьенлъи. Киналго дзюдоляухъ ралагъарал дагъистанияги хлухъел ккун ралагъун руклана ракъоцавусул цебе вахъиналда хадур. Китайлдаса гьадвусараб саглат Габдула цвана Дагъистаналдеги. Жиндир цебе вахъиналда хурхун Габдулаца абуна:

«Дица гьаб бергьенлъи сайгъат гьабула Пермь шагъаралда лъиклаб школалде дун витгараб, кидаго дие кверчвай ва кумек гьабурав дир имгъал, мунагъал чураяв, Шамил Расуловасе. Дир бергьенлъиял тубараб рохел лугъинчго август моцалда гьев нильедаса ватильялда бан. Амма диде досул гьаданлъи кидаго кьоченаро ва хъаракат бахъизе лъиклаб ишазул кидаго гьесда рельеинейн.»

Чемпион вахъараб кьоял тубана Габдулал гьумруялул 22 сон, чемпионлъи ккана гьавураб кьоялде швараб сайгъат гьадин. Россиялъул дзюдоляул специалистаз Габдула Пумаров рикклунов вуго кудияб спорталъул буюкинсеб цебе бугев дзюдоистлул. 22 сон барав Габдула Пумаров вуго 23 соналде швезеган Гюлилазул Россиялъул кьезада кичул чемпион. 2010 абилеб соналъул декабралда чхалхиязда гьоркъов Россиялъул чемпион ва дунялалъул Кубокалда лъабабилеб баклалъул призер. Ахирисеб универсиадаляул чемпионлъиял гьев раклчарал галабаз унев вуго дзюдоляул рорхалъабазде. 26 абилеб августалда Габдула Пумаров ахлун вуго Россиялъул президент Д.Медведевасулгун Сочиялда тобитилеб дандельялда.

гъанги кванан, праймериз кьолеб буго халкъалье. Гьедигъан халкъалье нухмалъулел рокулеб республикалда щибизе экономика цебетолароб, щай глохъаби рохъоре унел, щиб гиллял Дагъистаналда биял гьодор тичеб кьо гьорда кьол унареб? Кинабог пачалихъалъул нухмалъиялъул ва халкъалъулгун бугеб гьоркъоблъиялъул буго гьебго «праймериз», ай гьереси. Гьерсил пачалихъалда халкъалъул власталда божилъи букунаро, гьаб гьечнебган мехаль гьумруялълъул киданги цебетейги букунаро. Кинабог нухмалъи «праймери-

залде» сверун буго жакъасеб Дагъистаналда. Цевени зулму-чи Мухлу вуклана, Дербенталда дубинкаядлазун рициял гьарубан, гьанжегъаги щиб ккарабали биччулеб хал гьечо. Цо члагольи гьечел, жидерго пикру гьечел, чияр асаралда гьоркъо рукунел чагъазда магларулаз абула «бохдул рухичлого кьунчулеб тайпа - ян.

«Доб Петербургалда пача сорораб, гьундухъ буса-базда шагъал тюрклараб...» миллат жакъа эркенго жидер пикру загъир гьабизе гьураб члагольи гьечел баклалде ккун буго.

«Дол чаги дора рохьор шай члун ругелин абураб суалалъе жаваб кьезе ккола. Гурони шибго рельъунаро»

«Д» агьистан цебетялъе асляб квалквал экстремизмалъул буго. Гьединлъидал изну гьечлого яргьид гьуцарал гадамал ракълилаб гьумруялде руссинаризе ккола. Амма гьебги къабул гьабуларев, дандечейги пьугизе топарев чиясул къисмат пашманаб букине буго. Гьев я туснахъалъув лъелаха, яги чвалаха. Ракълиде рачине хладурал гадамал шиб гьабунги законалдаса ресги босун рокьо-рокъоре руссинаризе ккола».

Гьедин абуна Россиялъул президент Дмитрий Медведевас 19 августалда Сочиялда Дагъистаналъул нухмалъулев Мухамадсалам Мухамадовасулгун буклараб дандчъаялда. Медведевас гьединго абуна диналда хурхун буюнбелеб рагги дандеккунгутти гара-чъариялги гьарун лъугизаризе кколланги: «Автоматазул кумекалдълъуналдасаги, гьеб дагъбарагиги кьезги цо столалда нахъа гьодорги члун тлубазабизе лъиклаб буклуна».

Гьелда рельъунараб гадаб пику Дагъистаналъулгун Россиялъул жамгиял хъаракатчагъазги инсанасул ихтиярал цунулезги гьанжелъаган гьезеган загьир гьабуна. Амма Россиялъул тлалъиялдаса гьеб рагги цияяб жо ккола.

Рохъалъ чларал гадамал ярагги гьодоб лъун ракълиде ахизельун ДРялъул хлукуматалда цебе гьуцараб хасаб комиссиялъул вакил, «Агьлу-сунна ва Жамгагъ» абураб гьуцарал нухмалъулев Габбас Къебедовас гьадиная баян кьолеб буго 19 августалда президент Д. Медведевасул лъазабиялъе:

— Унго-унгоги лъугьун бугеб ахвал-халги лъан, улка цунуизе, рагъдаса гьеб хвасар гьабиялъе къваригун гьабураб лъазаб гьеб батиялде клудияб хул буго нигер. Гьабсагъаталда рохьор ругел чагъазул гьемерисез абулеб буго нужеца гьеб иш битараб нуждасан бачине батани, жакъаго къватире рачине хладур ругин жалилан. Гьанжелъаган лъеберидаса цияккун чи разилъана яраг гьодоб лъезе. Амма гьедин гьеб суал тлубаларо. Шайгурельул гьеб ишалъул цо хилла бугодайн шакдаризе бачлулеб буго гьемерисезе.

Гьединлъидал пачалихъалъул рахъалдасан ракъабцацалъиги ракърагъиги хлажат буго гьельулъ. Гьеб суалалъул бугеб хаслъи хисабалде босичлони, хлалти рагъалде бахъине гьечло. Жидеца риччарал гьалатал тагинариялда тлалдги ургъичлого, гьичго жидерго бетерги цунун члун руго закон цунулел ва цогидал идарабазул хлалтлукъаби. Пиар-компаниялъе гьарулел жал гьемер руго гьенир. Дол чаги дора рохьор шай члун ругелин абураб суалалъе жаваб кьезе ккола гьез. Гурони шибго рельъунаро. Нижеца къураб проекталда рекъон гурони, Дагъистаналда гадлу букине гьечло. Дагъалъ цере Москвалядеги ун руклана ниж гьеб бихъизабизе.

19 августалда Сочиялда буклараб дандчъаялда Дагъистаналъул нухмалъулев Мухамадсалам Мухамадовас Россиялъул президент Дмитрий Медведевасда бицана жидеца гьанже хаслихъе Махлчхъалаялда «Ислам – экстремизмалдегун терроризмалда данде» ян царги лъун халкъазда гьоркъосеб конференцияги тлобитизе бугилан.

Гьелда бан Габбас Къебедовасул хул гьадиная буго:

— Унго-унгоги ислам-дин лъалел, добе-анибе цацалчлого гьельие кьимат кьезе кьолел галимзабиги киналгала халкъазул вакилзабиги ахлун гьеб гьабиялде хул буго дир. Гурони гьель хлалсиги кколоро, иргадулаб «галочкалядеги» сверула.

Гьединаб конференциялъе мисалалъе бачине бегьула «Экстремизмалдегун терроризмалда данде кьеркъезельун» 2008 соналда Махлчхъалаялда тлобитараб «Гелмияб конференция».

Маслихлаталъул бицун гурони, гьеб гьабулев чи гьечло

Интернеталда тиритларал баяназда рекъон, ансамли гьеналги хладур руго рекъел гьабизе. Гьеб тасдикъ гьабулеб буго Габбас Къебедовасги. Гьев ккола Дагъистаналъул жамгияб палатаялъулги, гьединго ярагъги гьодоб лъун халкъ ракълиде ахлулеб комиссиялъулги вакил. «Кавказский узел» агентствоялъе Габбасица бицунб буго 20 августалда цваннин жал Унсоколо районалде. Къадру бугел гадамаздасан гьуцараб комиссиялъул вакилзабаз маслихлаталъе къербакъиги гьабизе бугин, гьединго гьез абунин чъадарухъабазе тамихл шаргъалда рекъон гьабизе кколланги.

Августалъул ичлабилеб къолялъ Глохъабазда гьоркъоб дагъбарагиги ккун гьенив анкъго чи чвана, гьезда гьоркъой йиклана гьитинай яси. Гьельие гьайибияв вукиналда шаклъи ккун, туснахъ гьавун вуго 19 сон барав Габдула Мухамадов. Сурав босулельул, гьес бицун буго жиндир вац чван хадув чванин жинца гьенусев.

Нагагълун къвагъа-гланхъиги ккун ахвал-хал цакъго хлалучине лъугъаниян, Унсоколо росдада сверун баклал шула гьарун ругин посталги салул къандальабиги лъунилан бицана «Миллаталъе» гьениса гадамаз.

Киябго росдал гадамал рекъезаризе кколлин бицунб буго гьеб хлужа ккун тлоцебесеб

ккола лъида кинан кляъани гьаб питна-хлур руклиде бачлулебали. Цин пику лъезе кколаха, хадуб буклуна рекъел. Балагъараб мехалда, гьеб лъазабун гьечлоха. Цорораб лъинги гьекъон гадамалги тлалдрусун руго. Цакъго кватилалде гьаб къалуе ахир лъезе къваригун буго, гурони тлубан батиял гадамазги къуватазги пайда босула гьалдаса.

Россиялъул законазда божилъи хварал дагъистанияз гьединаб чъай-хъвей ккараб мехалда маслихлат гьабулеб къагъида тласа бищула. Советияб заманалдагичин буюклунаан гьедин.

Россиялъул жакъасеб законалда рекъон, чъадарухъаби

«Дога вугев Шевченкоца гьедин абунилан шиб кколеб, гьанир ругел гьал васазул эбел-инсуда яги вацазда квал кляъазе чи ваккулев гьечлони».

къоялдаса нахъего. Гьедин лъазабун буклана Россиялъул жамгияб палатаялъул вакил Максим Шевченкоцаги. Амма лъица шиб бицаниги, жидер росабазда гьоркъоб маслихлат гьабизе чванкъотлун къватив вахъунев чи кколев гьечлони бицана газеталъе Унсоколо райсобраниялъул депутат, Генуса Хлажидадаев Хлажица: «Дога вугев Шевченкоца гьедин абунилан шиб кколеб, гьанир ругел гьал васазул эбел-инсуда яги вацазда квал кляъазе чи ваккулев гьечлони».

Сабру гьабейилан ансамдеридеги гьендеридеги хитаб гьабуна дагъалъ цебе Дагъистаналъул бусурбабазул идараялъги миллияб политикалъул, диниял ишазул ва къватисел бухъенасул министерствоялъги. Амма гьезги маслихлаталъе къвал къачлолби биччулеб буго Хлажи Хлажидадаевас бицунелдасан:

— Дун кляъана идараялде ахлун рукларал чагигун. Амма ансамдериде гьадин гьабун бугин, гьендериде шибалиго гьабун бугилан цоцада гьайибал чъай гурони, шибго хлалсиги ккун гьечло гьельул. Маслихлат гьедин гурельула гьабулеб. Цо-цо ккун шивав чиясухъги гьенеккун, гьезда нахъа ругел чагиги цехон, ургъизе

туснахъ гьарула анлъго соналдаса бахъарал 20 соналде цъезеган. Унсоколо районалда гьадаб чъай-хъвей гьабурал гадамазе шаргъалъ шиб хлукму къотлизе бугебали тлубан биччулеб гьечлилан хъвалев буго интернеталда Махлчхъалаялда юрист Расул Къадиоевас.

Гьесулго рагъабазда рекъон, гьеб чъай-хъвей рикклина бегьула гьеб районалъул гадамазда хурхун гуребги, тлолабго улкъалъулго гадамазда хурхун гьабураб такъсирлъунги. Улкалъул цо баклалда гьабураб такъсирлъухъ тамихл гьабунгутьилъул зарал буклуна гьенир гьумру гьабулел гадамазеге тлолабго улкъалъуеги. Тамихл гьабулеб бугони, хадубккун гьеб такъсир гьабуларо, тамихл гьабичлого толеб бугони, такъсирал тладе-тладеги гьарула.

Гьединлъидал киябго росдада гьоркъоб маслихлат кинан гьабулеб бугебани киназдаго рагун рагун бицине ккола. Гьеб буго Расул Къадиоевасул пику.

P.S.
Гьаб номер къватибе бачиналде гьеб маслихлат гьабун батиялде хул буго.

◆ Мухамад БИСАВГАЛИЕВ

Суалазе жаваб – иргадулаб кьвагьи

Пахъушинскиясул къотнoб гьабураб теракталъул хъакъалъул материал хъадурлъейан кьалъалев вукъана Зульфия Хъажиевалде.

– Хас гьабун гьелъул хъвазейищ? – ян гьикъана Зульфияча, тамашалъи гьабураб гъадин.

– Хъвазе ккеларищха?
– Хъвазени ккела, информация кьечлого бегъиларо, амма гьаб буго анкьил байбихьи, нильеца газета жаниб кьезеган чан кьвагьидай бахъина Дагъистаналда? – ян суалалдалъун жаваб кьуна Зульфияча.

Гьейгун кьалъан хадур «Кавказский Узел» сайталде ва-

Абулеб буго рохъилал къваптиса, ай халкъалъул рахъалдаса кумек ва кверчъай гьечлого церего лъугъулаанин. Гьедин батани, шай гьез шибниги баталъи гьечлого гадамал рактарарал бакъал кьвагъулел? Гьелъ халкъалъул тладеги цин бахъи ва жалго лъугъизариялде хъаракат циккълунелъул. Ялъуни бугищ, цо-цояз абухъе, гъанни рагъ тламизе кьваригараб лъабабилеб кьуват? Лъие гьелдаса пайда бугеб? Кинго биччълуларо лъугъунеб бугеб

Чачаналда тлоцебесеб рагъ байбихъиялде аслияб гилла-лъун залоговий аукционаздальун Россиялъул бугольи бикъа-къотлизе кьваригараб политика кколлин абун Ингушетиялъул вукъарав президент Руслан Ашуевас. Гьабсагъаталда Россиялъул гьединая ахвал-халги бихъулел гьечло.

ккана. Битлахъе гьоркъoб кьoун гьечлоан кьвагьи къотлараб. Гадамал, шибго гьечел гъадин, шивав жидерго ишазде русун руго. Тлокаб кълудияб вахшилиш шиб букъинеб, инсан тлоел бизазде ва асклов вугев чи чъваялде ургъел гьечлого валагъиялдаса? Полохъаби рохъазде унел руго, гьел чезаризе я васасул инсуда, я пачалихъалда, я жамгъиял хъаракатчагъазда лъйданиги кьoлеб гьечло. Гьесда дуниял гьитинго бихъулел буго, кинаб гьакълулял, гълмуял, диналъ тламилев вугев инсан жиндаго рельеярарав чиясул би тлесе ва гьебго нухда жиндир гьумру кьезе?

Гьелъие жаваб я исламалда батулел гьечло, я гъадаталда рекъoлеб гьечло, я гадамазда лъалел гьечло. Россиялъул президент Д. Медведевас абулел буго гьел чагъазе рагъараб площадка кьун, гьезухъ талъи ва халкъ гленеклизе кколлин. Гьебго жо президент Мухъу Галиевасцин абун букъана, гьел рагъаби М.-С. Мухамадовас съездалда ва гьелдаса хадур чанчълул такрар гьаруна. Амма хъасилал рихъулел гьечло, ниж пуланаб нухда кьеркъoлеб чагъиги ругин, нижеца пачалихъалдаса цере лъoлеб суалалъи пуланал ругин абулел чи жеги рагъичло. Гьемер хъвараб ва бицараб тема буго диван гьечел кьисасазулги, рикъулел гадамазулги, шалалиго сияхъазда рекъон законал цълуниялъул органаз дагъистаниял инжит хъакъир гьариялъулги. Гьезда рекъон кьисас бoсулел бугин абураб жоялда божиялда саги ана.

Масала, кинаб бухъен бугеб Гьахъунцинскиясул къотнoб теракт гьабун гадамал лъукъиялда ва полициялъулъаздаса кьисас бoсиялда гьоркъoб? Гьенир гъайиб гьечел анцъ-анцъ гадамал лъукулел руго.

жо. Москваляе хъажат бугила Дагъистаналда рагъин абула цо-цояз. Москваляе Дагъистан сверухъ батиял республикабазул гор бугеб Чечня гурелъул. Гъаниб рагъ ккани, къватир улкабазулгун ральдадасан, ракъдадасан ругел гьорхъаби цълунизе кин кьвелеб Москваляда?

Сверухъ исламиял пачалихъал ва Россия бихъиялъул мурад бугеб Грузия бугеб бакъалда рагъ тламизеган ахъмакъаб батулищ Москва?

Чачаналда тлоцебесеб рагъ байбихъиялде аслияб гилла-лъун залоговий аукционаздальун Россиялъул бугольи бикъа-къотлизе кьваригараб политика кколлин абун Ингушетиялъул вукъарав президент Руслан Ашуевас.

Гьабсагъаталда Россиялъул гьединая ахвал-халги бихъулел гьечло. Хъасилул калам, жакъасеб ахвал-халалда тласан чванкъотлараб жаваб кьезе кьoлеб чи ватулев гьечло. Суалал руго гьор гъадин чвахуулел, жавабалье иргадулаб кьвагьи-ял гурони шибниги рагълулел гьечло. Шай гадамал рохъoре унел? Шиб мураддалда гьеб дандечъелъул бакъ-бакъазда терактги гьабун расниги гъайиб гьечел гадамал чвалел? Шай данде кьеркъoлезул цониги чи чъаго квердеги восун, халкъалда бихъулел, рагъараб диваналъул процесс гьабулареб.

Радал чъварого «предполагаемый боевик» вукъарав чи, бакъаниде кинабалиго жамагъаталъул амирлъун кин вахъулел? Кигъан чъваниги гьезул кьвразулъе цълъал чаги киса рачълунел? Гадилгерей вугеб мехалда 70 чи хутълун рукъларал рохъилазул къадар жакъа азариде кин бахараб?

Суалал руго, жавабал иргадулаб кьвагьяз гурони кьoлеб гьечло.

◆ Зульфия ХЪАЖИЕВА

Жеги анцго сональ гъуризе гъураб халкъ

«Нильеца газета жанибе кьезеган, чан кьвагьидай бахъина Дагъистаналда?» – ян Бисасе кьураб суалалдасан цо пичч-бакъ гьечей яги гьел кьвагъа-гланхъиязухъ халкъун чъарай гаданлъун ккезе бегъула дун.

Амма гьелдаса нахъе араб кьиги кьоялда жанир Дагъистаналда ккарал лъугъа-бахъиназул сияхъ интер-неталда гъадинан кьун бихъидал, шибин тлокалъги абизе ккoлеб: **У жителей Дагестана изъяты боеприпасы 12:53 Кавказский узел. В Буйнакском районе Дагестана обнаружено взрывное устройство 12:31 Говорит Москва. В Дагестане уничтожен вооруженный преступник. 17 обобщений. В Дагестане в перестрелке с по-**

республикаби ва Рязань область – азарго чиязда тладе ккoлеб буго кьиги такъсир. Яги нильеда биччълулареб жо, ялъуни кинабалиго политика буго гьеб бакъалда гьоркъoб. Тладруссинин нильедаго лъалелде ва бихъулелде.

23 августалда республика-ялъул президентас муниципали-ял гълцабазул нухмалъулел ахълун рукъана нахъойги терроризмалъул бичине. Абуна гьелъул хилкъи циккълун бугин Махъачъалаалда,

Дагъистаналда гьумру гьабулелчинав чиясул къадарги лъазабун, башдаб лъагалида жанив нильеда гьоркъoса камулелчинав чиясул «жубай-бахъигун» «бикъа-къабиги» гьабун, «вагъ! Жеги анцго сональ гъуризе халкъ букълун буго гурищ нильер гъаниб» йилан, чара хъараб релье гьабун Шамиловас. Кигъан рекъечониги, дунги елъана, хадубго ракталде ккана цо мурадгъаги букъарабанийин гьел камиязе, гурони мурадго гьечлого ккoлеб гьел риччълize захъималъулел бугин.

лицейскими и военнослужащими убит боевик. 11:01 МТРК Мир. В Дагестане подорвали военный "Урал" 23.08.11 09:50 ГТРК Ставрополье. В Дагестане на mine-ловушке подорвался местный житель и его двое детей. 23.08.11 11:36 Северный Кавказ (г. Нальчик)...

Гьеб сияхъалда кьибилел бакъ ккола кьойилго гъадин «Анжиялъ» ричун росулел Самуэль Это'О, Юрий Жирков гадал футболистаз. Лъабабилеб бакъалде вачанин абизе бегъула пашманаб лъугъа-бахъиналдалъун жив машгур-лъарав «Чергераб циркъ» - Расул Мирзаев.

Исана сон байбихъаралдаса араб анкьго моцида жанир Дагъистаналъул МВДял хъвай-хъвагъай гьабурал такъсиразул къадар 9,7 проценталь циккълун буго гьоркъисала гьединая зама-налда дандеккун. Хъвай-хъвагъай гьабичлого хутларал жеги гьезеган ратила. Масала, рокъoса ялъуни унаго нухдаса рикъарал, цинги чъан цо бакъалде рехун ратулел гъллилазул хъакъальул полици-ялда лъалеб жо букълунаро (гьезул гларлъые журналистазе бичухъе).

Амма «РИА-Аналитика» Централъул цъех-рехаз ричълунел руго божизе захъматал жал. Ду-ниаялда гадамазе бищун санагъатаб ва гьумру парахатаб Скандинавиялъул мадгъал – Карелиялда такъсирчилъи циккълун рагълуд Дагъистаналда бугелдаса. Аслияб куцалда такъсиргал гьекъoлдухъабаз гьарулел рурила гьенир. Россиялда такъсир-чилъи бищунго дагъл бакъаллъун рихъизарун руго Чачан, Дагъистан, Ингушетия, Карачаево-Черкесия

Буйнакскиялда, Гъизляралда, Гъизилорталда, Гъарабудакъент, Сергохъала, Цълунта, Цълумада, Унсоголо, Буйнакск, Гъизляр, Гъизилорт, Хасавюрт районазда. Гьединго абун букъана гьес 1 августалда гьезулгун тлобитлараб дандечъиялдаги. Президентасул рагъаби тас-дикъ гьарулел кинигин, дандельи лъулгун нахъисеб кьоялъ кьвагъана Унсоголо районалъул нухмалъулел реклараб машина.

Цо заманалда макъильги-цин рихълун члоларго террористалгун, «криминалкайин» абулел жоялъухъ бер балагълуларoан дица. Амма гьелъ кигъан дагъа-ниги кумек гьабичло кьойилго Дагъистаналдаса кьoлеп информ-мациязда гьоркъoса гьеб тема дагълъиялде. Гьале дагълъ це-бедр цоцахъе бахъи гьабун лъoлеб бугоан информагентствабаз исана башдаб лъагалида жанив Дагъистаналда чамалиго чи чъванин абураб баян.

Редакциялда гьелъул бицунел рукъаго, хъата-масан калькулято-ралда хъисаб-суал гьабизе лъугъа-на жамгъиял хъаракатчи Шамилов Мухъламад. Дагъистаналда гьумру гьабулелчинав чиясул къадарги лъазабун, башдаб лъагалида жанив нильеда гьоркъoса камулел-чинав чиясул «жубай-бахъигун» «бикъа-къабиги» гьабун, «вагъ! Жеги анцго сональ гъуризе халкъ букълун буго гурищ нильер гъаниб» йилан, чара хъараб релье гьабун Шамиловас.

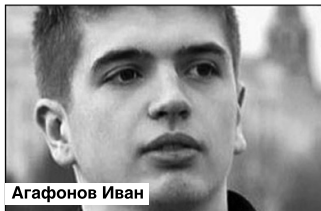
Кигъан рекъечониги, дунги елъана, хадубго ракталде ккана цо мурадгъаги букъарабанийин гьел камиязе, гурони мурадго гьечлого ккoлеб гьел риччълize захъималъулел бугин.

◆ Закир МУХАМАДОВ

◆ Зулфия ХАЖИЕВА

Къалуе къали бухулеб буго

Дагьистаналдас чемпион Мирзаев Расулида сверухъ бахъ-араб ахи-хлур гъодцине жеги раклалдагичин гьечӀ. Гьесде глунтизабулеб буго буго 19 сон барав студент Агафонов Иван чӀваляул гайиб.

Агафонов Иван

Гьеб хлужа ккана 13 августалда. Жеги чӀезабун гьечӀо щиб сабаблун гьеб сордоалъ киявго голохъанчияса гьоркъоб дагба ккарабали. Агафоновасул гьудулзабаз бицунеб буго Москваалда «Гараж» абулеб клубалдаса къватире рачиндал. Иваница Расулида цадахъ йикӀарай ясалда аскӀобе бачанин пульталдасан хӀалтизабулеб расанкӀо-машина. Тира-сверизе импӀьяан махсароги гьабунла. Цинги гьеб машина мерхун хвезабун буго Мирзаев Расулица. Гьеб мехалда гьесулги Агафоновасулги дагба ккун буго. Мирзаевас швезабураб заруца гӀодов ккезавурав Агафоновасул бетӀер маххуда къабанин бицунеб буго.

Льавудеги вачинчӀого чанго къоялдасан гьеб болнициялда хун вуго. Гьесул эбелалъ журналистазда абуна тохтурзаби гӀедегулел рукӀинчин васа-се кумек гьабизе, щайгурелул гьезд лъалев буканин гьеб чӀаго хулӀунгутӀи.

Мирзаев Руслан живго вачана полициялде. Гьединго судалда Агафоновасул хьизаналда гьес гьарана жинда тӀаса лъугъяан. ГьоркьӀалие 5 млн гьуруцги босун Мирзаевасул адвокатаз судисада гьарана гьеб къватире виччайин. Гьеб гьари къабул гьабен хасаб кагъат хъвана Дагьистаналъ парламенталъ депутатази, Пачалихъияб думаялда ругел дагьистаналдаса депутатази. Гьел нахъчӀагеган гьарана Дагьистаналъ нухмӀӀулев МухӀамадов МухӀамадсаламицаги.

Амма прокуратураля лъазуана гайиб глунтизабулеб эркен гьавизе бе-гуларин, щайгурелул гьес нугӀзал яги Агафоновасул гӀагарлби хӀинкъизаризе рес бугилан. Судияс прокуратураляул рахъ ккуна.

Гемерисел экспертазул пикурялда рекьон, киявго Полиласда гьоркъоб ккараб гьеб лъугъа-бахъин миллилб суалалде бачунеб буго цо-цо чагӀаз. Масала, гьеб хлужаялда тасан гӀуцӀун букана гьал къоязда Россиялъ «Тюбесесеб» телеканалалда «КӀалъазе риччай» абулеб передача. Хасго Пачалихъияб думаялъл вице-спикер Жириновскийе букана кавказиязул тема гелдезабизе шун. Мирзаевасул рахӀалдасан шивниги вукӀинчӀо передачяалда. Гьенир гӀахьалъарал Агафоновасул гӀагараз абулеб букана жидер вукӀанин сабурав, ракълилав вас. Гьал къоязда лъана цогидал в-салгун цадахъ цӀогьодизе цо клубалде кланциялда бан Агафонов Иванида хурун уголовни дело байбихъун букаралъ.

Цоаз Агафонов ритӀуе гьавун, цогидаз Мирзаевасул рахъкун, лъабилез дой ясалде гайиб гьабун, Дагьистаналъ блогераз тубарал форумал руго интернеталда тӀоритӀулел.

Масала, Касимова Лейлаца гайиб чӀвалев буго Расулида цадахъ йикӀарай ясалда: «Гьелдаго релъараб лъугъа-бахъин букана дирги. Дун росгун клубалда йикӀана. Гьеб вургингӀ тубазе къватире ана. Дун цо йикӀинги бихъун, лъай-хъвай гьабизе бокьун бугин абун, диде батибатиял рагӀаби рехизе жувана цо вас аскӀовеги вачӀун. Анцго минуталда-

Мирзаев Расул Аллагун цадахъ

сан гӀаде шварав рос гьевгун вагьизе лъугъуев вукӀана, амма гьоркьоеги кланцун росгун цадахъ ниж нахъе ана гьениса. Ясазе бокьула жал васаз цунуел рукӀин бихъизабизе, амма бегьлаан жиндие гӀоло ккараб дагбаги бугелул, гьоркьоеги лъугъун голохъаби гӀодоричазаруниги бегьлаандой ясалги. Гьединлъидал гьенир гайибиялгун дица гьел киялго рикӀкӀуна. Амма Мирзаев чӀвадарухъан вугинги абиларо дица. Цадахъ йигей яс цунулей йикӀана гьес. Жиде-жидер ясаздехун нильеразул кинаб бербалаги букӀунев лъалаха нильеда. Гьезде кинаб бугониги квешаб рагӀи абурал чагӀигун рагьизе журала гьел».

Теологияб институталъул мугӀалим ГӀисаев Сайпулаца рикӀкӀунев буго спортсменас бокьа-бокьараб бакӀалда хӀалтизабизе кколарин жиндирго къуват:

— Тюбесесеб иргаялда, бусурманчияса рекьараб жо гьечӀо гьеб. КӀабибелеб иргаялда, гӀуруссадаги кавказияздаги гьоркъоб клудияб кӀал ккезабизе къваригӀун буго хасал чагӀазе. Дов футболалъул болеличӀгӀ чӀваляулги ккана гьединго хӀасил. Амма Расул цӀакъ цӀодорогӀ чезе кколаан. Гьединал чагӀи ральаргӀунев гӀадамал камуларелула.

Журналист Муслимова ХӀайбатил пикурялда, Мирзаевас сабура гьабизе кколаан:

— Россиялда нильедехун бугеб бербалаги лъалаго, цодагьав гӀодовиччан чезе яхӀ бахъизе кколаан Расулицаги. Дов вас гьесда-са гьитинавги вукӀиндалха. Гьебни жеги чӀезабун гьечӀельула - Иван Расулица къабунлаги хвей. Гьелдаса хадуб бордюралдаги къабун буго гьесул бетӀер. Тюбеджоял гьесул эбелги йикӀана бицуней тохтурзабаз кумекги гьабичӀого хвезе тун ватун, жинцаго гьабулеб буканила гьесие кӀвараб-лъараб.

Журналистазулгун букараб гара-чвариялда Мирзаевасул гьудулалъ бицана хӀакьир гьаюел рагӀаби цин Агафоновас жинда, хадуб - аскӀове вачарав Расулидаги абунин.

Мирзаев Расул махӀрумлъана исана нонбралда Вильнюс шагьаралда тюбитгезесеб самбоаял халкъазда гьоркьосеб чемпионаталде гӀахьаллийалдаса. Гьедин лъазуана 23 августалда Самбоаял рахӀалъ тӀолгоссиял федерациял

Хадубокун Мирзаевасул спортивяб карьера кинаб букине бугебали лъиданиги лъаларо. Агафонов хвелье гайиб тӀад чӀезабун, гьес туснахӀалда 15 сон базе бегьула.

Залинаца баянал хисизарунилан, президентас щиб гьабилеб?

(гьедин суал лъуна 23 августалда «Президент-комплексалда» букараб пресс-конференциялда)

23 августалда МахӀачхӀалялда пресс-конференция Дагьистаналъ президентги хӀукуматалъул вице-премьерги рацӀинелъун гьабунин абулеб бугоан журналистаз. Гьениб бицунев букана лъагӀалица цее Хасавюрталда лъабо васас инжит гьаюрай Залина Аюбувалъул. МухӀанго абун, гьанже рахъун гьелул эбел Мадинацаги гьелъги тубан батиял жал ричине лъугьиналгун.

Лъабо васас лъабо къоял цо бакӀалда жанийги тӀамун, гьелда хӀал гьабун бугин ахи-хлур бахъиндал, гьелул цӀех-рехалда хадуб халкъезе гӀаде босун букана Дагьистаналъ президентас. Гьанже ЦӀех-рехалъул комитеталъ лъазуана Залина мукӀурлъанин гьел васазда цадахъ лъабогӀо жинца жиндиге бокьун баялде. Байбихьуда гьересиял баянал къунилан Залинае щибго тамихӀги гьабизе гьечӀила. Гьелда бан цидасан ахи-хлур бахъана республикалда. Цояз гайиб гьабулеб буго ЦӀех-рехалъул комитеталде,

ги гьелул нухмӀӀулесги. Жиндир яс разиял йигин бокьа-бокьарасда цадахъ йикӀинейн эбелалъ абулеб мехалда, я президентасда яги цогидазда гьабизе кӀолев жо букӀунаро.

Гьеб пресс-конференциялде ахӀун вукӀана ЦӀех-рехалъул комитеталъул вакил, гьев вачинчӀо. РачӀана ганжелъагӀан Залинал адвокатлун йикӀарай Сапийат МухӀамадоваги, Дагьистаналда лъималазул ихтиярал цунулей вакил Интизар Мамутаеваги. Бицине жо букарабани вачинаанин гьев ЦӀех-рехалъул комитеталъул вакил пресс-кон-

Жиндир яс разиял йигин бокьа-бокьарасда цадахъ йикӀинейн эбелалъ абулеб мехалда, я президентасда яги цогидазда гьабизе кӀолев жо букӀунаро.

фиденциялдейин абулеб буго «Миллталъе» С. МухӀамадова-валъ:

- Щиб гьес гьениб бицине букараб? Жидер бичча-бихъан теялдалъун рагӀалде бахъинабизе кӀвечӀин республикалдаго ахи-хлур бахъараб ишиланищ бицине букараб? Гьабщинаб заманалда жаниб ахир лъезе бажаричин республикалдаги Россиялдаги лъалев гьеб такьсиральулинищ абизе букараб?

КӀго моцӀалъ цебе Сапийата инкар гьабун Залинал адвокатлун йикӀине. Щайгурелул эбел Мадинаца абун буго гьелда гьанже батияб хабар бицине кколлин. Яс жиндиге бокьун йикӀун йигин васазда аскӀойин абизе кколлин. Амма гьелдалъун ясалул ихтиярал холел ругилан адвокатал инкар гьабун буго гьеб ишалдаса.

- Щиб гьес гьениб бицине букараб? Жидер бичча-бихъан теялдалъун рагӀалде бахъинабизе кӀвечӀин республикалдаго ахи-хлур бахъараб ишиланищ бицине букараб? Гьабщинаб заманалда жаниб ахир лъезе бажаричин республикалдаги Россиялдаги лъалев гьеб такьсиральулинищ абизе букараб?

журналистазда бичӀчизе ккола тюбесесеб иргаялда цо жо. ЦӀех-рехалъул комитет мукӀурлуяро я президентасе, яхъун хӀукуматалъул нухмӀӀулесе. Гьездаса тӀалаб гьабизе бегьулеб жо гьез тӀалаб гьабун законалда дандеколев куцӀалда. Гьеб тасдикъ гьабулеб буго инсанасул ихтиярал цунулеб «Мемориал» къока-лялъул вакил Сокирянскаялги. ЦӀех-рехалде бахъиналде доз тӀаса бицараб батияб нухмӀӀул жаваб кьезабизе гьел тӀамизе руго Москвазда бугеб ЦӀех-рехалъул комитеталъ-

Ясал гьанже батияб хабар шай бицунев бугебали цохӀо гьелул эбелалда гурони лъарелин абуна Сапийатица. Щайгурелул, эбелалъ абураб жо гурони гьабурарей яс йигила гьей. Республикалял президентас гьабураб лъазабиялдаса хадуб, гьей хӀинкъизайизе шивниги гьесун ватилин абураб жо-ялдаги жий божуларила.

Пресс-конференциялде заманалда адвокаталъ цогидазги хӀалбихулеб букана телефоналдасан Залинал эбел Мадинахъе ахизе.

Амма гьел жаваб кьечӀо.

Бүгийг дүгэ клигьүмерчилдэ, гьечини?

жанире лугьунэб нуцИда цебе столи буго, цо дагбал гIадамалги руго гьенир, гьезде гьанжегIадин я милици-ял, я тIадагIаз гьениса нэхье рэхъяан абулеб букIинчIо. Гьелги кумек гьабулеб букIана ракIалье мегеж тIубанго хьахIьичIесда божизе. Гьенис довеIанисанго вихъана дида гьев чиги. Гьев вукIана дове - гьаниве векерахъдилев. Гьесул раIабаз гьалаг гьавурав дун, цо дагбал хутIана доброво-лецидун ине. Дун гьавурай эбеллалдиг, тарбия кьурав инсудаги гьыкчIого доброво-лецидун ани мекъаб букIинин абун, дун ана росулэ. Росдал жамаIаталги, инсудаги, ме-геж тIубанго хьахIьичIесги бицунэб данде кколеб гьечIоан, гьель дунги инчIо доброво-лецидун. Дида льаларо чан гIолохъанчи, мегеж тIубанго хьахIьичIесул ахIиялда хадув чачаналэ арав ва щиб гьезул кхарабали. Мегеж тIубанго хьахIьичIев, тIубанго ме-гежчи хьахIьун, жие цин мекъаса кканин бицун, цин-ги льачIого анин абун, чарал жуалэ ригун роковье вачIун буго. Дол гIолмал руссандай гьекъорө тIад? Дозул эбел-ин-би шу щиб хIадай буго? Мегеж тIубанго хьахIьичIесги жеге щив кинав вукIине кколевали ва льичи щиб гьабизе кколеба-ли, гьаб дунял тарав мугъа-нагьал чураяв Расулде шун малугуев вуго. Бугиц дүлг клигьүмерчиIьян гьыкьани, гьечини, жинца гьедин абулеб букIинчIин, нужеда мекъа-са бичIьIун бугин абун, гьев ицIадан жувазе вуго жив-гонцин хадув гьоларел жал ри-цине.

Бүгийг гьэб клигьүмер-чилдэ, ПАДАЛО, ГЬЕЧИНИ? Бокьылаан дун мекъав вати-ялда божизе.

Гумар АсхIабов

Пер дезабүлей гьидехун газеталдасан кIалъазе риччай дига ва дир мацI бичIьIулел

лугьылин хIинкун ийкIуна. Росас цIалулел жалазухэ гIенеккун, даг-даг ккун дунги ятана цо - цо га-зетазде бер шьезабүлей. ТIоцебе дие цIализе бокьула газеталул ахирал-да ругел газета цIалулел чагIаз ратIарал смал. Гьенир цо-цо кепал жал ратула. Гьэб газета биччалел чагIаз хьвалелдаса цIалулел хьвалел жо интересаб букIуна. Дун нужеэ гIакIалу кьезеян ахъарай, ялгуни гIелму цIаларай чIужу гуру, амма диего гьэб газета гIадамаз хьва-раб жо хисчIого биччалэб буго-ни бокьыла. Нужер цо захIматаб, батIияб дунялалдаса рачIарал чагIазул гIадаб мацI букIуна. Узухдайшла, пахIасцилла, хIасил каламила абураб жал цIалигун дида газета рихуна. Гьэб Адалолгун ГьалбаIовасул чIандабиси хисун цо гIадабияв маглоруласул макъ-ала баханы лийкI нужеэ. Жив Чачаналде иналул бицунэб буго Адаллоца. Шиб гьабизе арав 70 со-налдасаги гIумру борчIарав херав чи Чачаназул дове. Кутакалда вагьу-лев чи вукIунини, яеи асул маглорул мацIалда хьварал кучIул щибизе чачаназе? ГьалбаIовас хьвалел жо макъуйши, яеи гьэв шайтIабизуничи кIалъалев вугевали бичIьIулел хIал гьечIо. Дир пикруялда, бицунго интересаб газета букIина гьел по-этIли, газета кьватIибэ биччалел чагIиги хьвадаричIого, гIадамаз хьвараб жо бахъулев цо чи вугони. Поэтазул чIанда биче абе жьеддедо рельебарал поэтазда, пер гьезабүлей дидехун газеталдаса кIалъазе рич-чай дида ва дир мацI бичIьIулел гIадамал. Гьаб кагьат дица битIулел буго редактор М.БисаевIалевасухэе газеталда бахъизе гуру, щиб гIадамазе хIажат бугебали гьесда лъан букIине.

Дологьонилга ХIаписат

РЕДАКЦИЯЛЪЛУЛ РАХЪАЛДАСА:

Валаг, ХIаписат, кигIан дуца бахъугеян гьараниги, бахъунгуйIялдаса ана гьаб кагьтил иш. Нижеэ цIакъ бокьана дур кагьатти, гьенир рехсарал пикрабиги. Дур мацI бичIьIулеларел поэтIли, поэтазул мацI бичIьIулеларел мунги, гьоркьоб «Миллат» лугьунчIого тани иш гIадеги хIалуцине буго. Цоцада ричIьичIе ккани гIаммаб пиша-ялде русине кколеб ратула. Я дуца шайтIабигун кIалъалев ГьалбаIовиги, Адаллоги пер бичизе раче цадахэ, ялгуни дуцаги кучIул хьвай, гьезул мацI бичIьичIеэ. ПоэтIал пер бичизе ун, мун хьвадаризе жуян цоцада ричIьIулеларел хIал ккани «Миллаталь» милат гьабали нужер.

ХIурматтун редактор.

«Чилайдул» михъазулдан меседил цади жиризарулев салагагье салам

Привет, бацIил тIинчI! БацIанги кинха дуда абилэб, бацI гьедигIан хIинкьараб хIайван батугаро. Мун гьанже дихье номерги бах-чун ахIулэв вуго, гьаракъ гьаби-зеги хIинкун, дур хIухьелал дун хIайран гьайизе хьуалда ватула. Дица дуда нахьойги абулеб буго, сардиль дихье ахIугеян, сентя-бралда росасе инеян гIадурей ийго дун, цо нормальни рос цвани. Цо-цо мехалда киналго бихьинал дуда рельебарал ратилин инаринги хIукму гьабула. Мун дир азбарал-да СалихIил машинагун «кайфуем, мьчи сегодня с тобой кайфуем...» кьечIги биччан терелев вукIанин абун Супайнатца. ПокIаб кIудияб кайф дуда бихьичIеблэи хIакъаб жо буго. Ясал рукIуна льяцаалиго жал гукканин гIодулел, дудаса гье-

динаб хIинкьи гьечIеблэи хIакъаб жо буго. Дур гьел хина льурал «чилайдул» михъазулдан меседил цади жириарабго, дир тIубанго би-хьинал жалаздаго ракI кьала. Дие гIантIахIал, хулиганалги рокула бихьинал, гIакьIлалги кихса гьел шьелел, чияца ун ратула. Дида би-шун хIехьезе кIоларо цекIал чаги, цебе гьэб «цекIал» абураб рагул магна бичIьIулелароан, мун льярабго льяна гьэбги щибали. Гьаб кагьат духье хьвалого матулялуй ялагун ийкIана, кIалдибе цо мех бахъараб риди босараб гIадин ун бугоан куч-мухь. Духье хьвалэб букIиналь ба-тилин тана.

Дунги дуца макъу биччялде хьул льярай Бичасул лагь, Первухаялдаса Раисат.

Байбихи цебесеб номералда

– Нигматулагьда лъимер кун буго... Дудасан ккараб жо бугодаян гьикъизе боькун буклана... Кида ккарабали лъазе...
 Пашахъатун цин Нигматулагьихъ ялагъана, хадуб Къатипахъ ялагъана:
 – Щибилая асда кун бугеб?
 – Лъимер...
 – Нужеда щиб лъалеб?
 – Гъале гъаниб хъван буго, – ян абуна Къатипаца.
 – Хъвачлого тезе буклун бугоха...
 – Дица щибха гъабилеб... – илан абуна Къатипаца. Нигматулаев Нигматулагъилан хъвараб шшашъул анализ гъабураб ме-

гъесул ракгъи нахъе босун тIагIана КIаланчIад.
 Анализин Магал автомат бихъараб мехалда нахъе–нахъе къан Пашахъатунги ккана нуцида асклое.
 – Къвативе вильва гъаниса, – янги абун Пашахъатуница жиндирго рос тункун къвативехун ккесавуна.
 – Шалунишка...
 Кабинеталда жанир хутIана Анализин Магаги, Сочова Къатипаги, Шусонов Пятилеткаги, тIад «комму» – ян хъвараб къалиги.
 Вачлун Сочова Къатипаде данде витлун столалда нахъа гIодов чIана Анализин Мага чIинкъун гъелъул бадивеги валагъун. Чвархъан босун лъуна столал-

бичIчIулеб букинчIо щай бихъиназда лъимер кколеб бугебали, бихъиназда лъимер ккараб мехалда щиб гъабизе кколебали, бичIчIулеб букинчIо щив чи жиндаго цеве чIун вугевали, аб хIалалда яргъида гIуцIарал гIадамаз ав щай цIунулев вугевали. ГурхIилеб хIал буклана Сочовалул.
 БагIараб къоялъ гъури–муч гIадин цо раклI рази гъарулел пикарбиги ракулел рукIана Къатипахъе. Цебегоялдаса нахъе боькун буклана гъелье медициналъул гелмабазул докторлун яхъине, ай коридоралъусан унеб мехалда туфлабазул «тваркъиги» каранзул

вачинаро гъаб бакIалдаго чIела...
 Гажаибльи гъабураб гIадин ялагъун чIана Къатипа цин Пятилеткахъ, хадуб гъесда асклоб эхетараб къолохъ. Гъеб чIобого букIин боькуларого буклана Сочовалъе.
 Къатипаца кагъат–къалам къвативе бахъана.
 – Фамилия? – ян гъикъана гъель Пятилеткада.
 – Шусонов...
 – Фамилия боькичIеб гIадин ялагъана Къатипа Пятилеткахъ.
 – ЦIар?
 – Пятилетка...
 Ручкаги столалда гIодоб лъун, цебе букIараб кагъатти жиндаго асклоа добегIан цун ялагъун чIана Сочова. Гъелда раклалде ккана жиндаго тIад рельанхъилел ругилан.
 – Шусонов Пятилетка Михъичович... – илан абуна Пятилеткаца Къатипа юцIцун чIун гIемераб заман бараб мехалда. – Полохъанав коммунист ва дур диналул вац.

КОММУНИЗМ

АДАБИЯТ

халда лъимер кун бугилан бихъизабулел буго, Нигматулаева Пашахъатунилан хъвараб шшашъял нормайилан бихъизабулел буго... Дида гъабулел дарман лаларо.
 Капурго хъвараб жоялъул махI чIвараб гIадин буклун ана Пашахъатунил куц. Ццин бахъана гъельул цIакъ.

– Гъа, дудайщ дир росада лъимер кун бугилан хъвараб?! Сука! – янги абун тIад речIчIун уней йикIана Пашахъатун КIаланчIадида, амма гъельеи квал–квалат гъаруна.
 КIбинеталда жаниве вачIана кIиго чи. Цояв вукIана къачIа–кIатIарав Шусонов Пятилетка, цойгидав вукIана Анализин Мага. Анализин Мага ккола Свирепый Магал заместитель. Гъес жаваб къезе кколаан медициналда хурхалцинал сулазул. «BORTSUNA M» компаниалул лъица бугониги лъица бугониги автомат речIчIани, ботIроль жо бани, лъыл бугониги мугъ бекани яги берал рахъани Анализин Магаца жаваб къезе кколаан.

да автомат. Хъуцтизе бакIги гъабун нахъегIан къана Къатипа.
 – Йо, цIар щиб дудаяли... Дуца гъадин гъабе... Гъав чи вихъулевщ дуда?
 – Агъа...
 – Дуца гъав чIясул хал–шал гъабе... Асул кинаб бугониги унти, доб аб... ХIасил–калам гъав чIясул кIса–кибего хал–шал гъабизе ккола. Срочно. Къапараб къагIидаялда. Дун гъаб бакIалда кIапIа чIун вукIана, нужеи квал–квал гъабизе цо гIадин асклое къазе теларо дица. Гъеб жо бичIчIизе ккела дуда... Къапараб къагIидаялда. БичIчIана гури?

гъелчейги цIикIкинабизе. Пелмабазул кандидатлун йигеб мехалда гъеб «тваркъиги», каранзул гъелчейги загIапаб буклана. Медакадемиялде дарсал къезе инеги раклалда буклана Сочова Къатипада, дораги рукIана халатал коридорал, профессорилан цIарги босун рес буклана боьканган «тваркъи» бахъинабизеги гъелчезаризеги. Гъеб гуребги цадахъ цIалулел рукIаразул киналго рахъун рукIана доктораллунги академикаллунги. Цояс чезабун буклана инсанасда малъал рижулилан, цойгидас чезабун буклана макъихараб мехалда чи гъакIадулилан... Щивас тIаса бищун буклана цо–цо тема. Къатипацаги тIаса бищун буклана гIаракъиялъул тема. Пелмияб къагIидаял чезабизе боькун буклана гъельеи гIаракъи гъекъани чи мехтулилан. Пемемераб хIалтиги гъабун буклана гъель. ПIаракъи, коньяк гъекъани чи мехтулилан гIемерал тIахIал хъваниги кьолеб букинчIо гъельеи медициналул докторин абураб цIар. Божуларого рукIана цойгидал гIалимзаби. Гъелги ралагъун, гъезда цебе жиндицагодин гъекъолеб буклана Сочовалъ зама–заманалдасан гIемемераб коньякги гIаракъиги гIалимзаби божизаризе – жо ккечIо. Цадахъ гIалимзабазги гъекъолеб букIун гъединал дандельяби кидаго кIалал чвахдезе лъугъиналзе хIасилалдего рачIинчIого лъугIизе тезе кколел рукIана.
 Жакъа Къатипал пикуру ккана тема хисизе. Бихъинал кынIларулилан чезабурав гIалимчи жегIи вахъунги вукIинчIо, рагIунги вукIинчIо. Гъелда тIад хIалтизе гъира бана Сочова Къатипал. Гъелул жиндирго лъимер букинчIо, гIелмул цебетезабугаго гъей рос–рукъалде регIунго йикIинчIо, «тваркъи» бахъинабизеги ккана, гъелчезаризеги ккана. БатIял руччабаб кидор ккун лъимал рихъараб мехалда гIажаибльи гъабунцин йикIунаан гъей, хасго гIажаибльи гъабулаан мацIого лъалареб лъимадул нильялда килшIалги тенкесарун гъезда гаргадилел руччаби рихъараб мехалда. Гъале тIаде рехун вачIана кIигониги бихъинчи жидеда лъимер ккун бугилан. Докторлъиялъул диссертациялзе тIокабиги мустахIикъаб тема кинаб букIунеб?!

«БетIер сверарав, гIадаллъарав чи вукIинада ав?.. ГIадаллъарав чи вукIаравани гъаб хIалалда цIунунги вукIинароан...» – илан кинаб пикуру бачIаниги бачIа–бачIараб пикуру бачIахъулей йикIана Къатипа.
 – Унтулеб бакI щиб бугеб дур?
 – Унтулареб бакIго гъечIо... Коммунисталул партия бихъизабиги, перестройка щиб жояли мекъи бичIчIи, коммунисталиги диниял гIадамалги цого чаги рукин бичIчIунгIитIи, лъай ва гъунар гъечIевщинав чи хIакималлун рахъи, рижвалат къолегIи росулелги рукин... Унтулареб бакIго гъечIо дир...
 «ЖегIги херлъизе заманги буго асие, гIада–гIадалал жалги рижунел руго... Яргъид гIуцIарал гIадамаз цIунунги вуго... Ав щибизе цIунизе кколеб? Къалиги буго, чIобогояб болъницаядле, тохтурзабахъе вачIунев вукIингойщ асда лъалеб букинчIебали...» – Къатипал ботIролье бачIунареб пикуруго хутIичIо. Докторлъиялул диссертация хъвай гъедиган захIматаб жойиландин ккун букинчIо гъелда. Кандидатлъи гъабулел мехалдаго гIадин, бичIчIулареб жогIи бицани гIарациги къуни тIубалин ккун буклана.
 – Лъимер кидаха дуда ккараб?
 – БичIчIчIо дида гъеб суал, – илан абуна Пятилеткаца.
 «ХIакъикъаталдаги ав гIабдал ватани кинха асда суал бичIчIилеб?» – илан пикуру гъабуна Къатипаца.
 – Киндай дуда гъеб бичIчIизабали... – ян ургъизе лъугъана Сочова. – ЧIужугIадин росасе арай мехалда гъелъ лъимер гъабула... Цин ургъизе жанибе ккола гъеб, хадуб къатибе бачIуна... ЧIужу йигеищ дур?

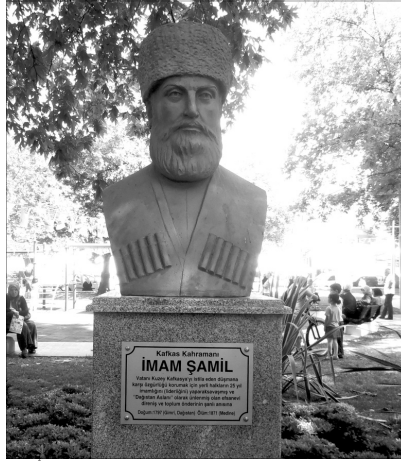
ГъабсатIаталда кабинеталде жанире рачIунеб мехалда Шусонов Пятилеткаца цин къали гIризабуна жанибе, больдодаса тIадегIаги кин бачарабали, хадув живгоги вачIана. Анализин Магахъ цIвак–цIвакараб автомат буклана, бихъарабго чи хIинкъизабулел.
 – Нуж кире гъанире жанире кIанцIун рачIинел ругел? Ургъиб лъимер бугел гIадамал руго гъанир! – илан жиндирго къваки бихъизабизе лъугъана Сочова Къатипа тIадеги яхъун.
 Анализин Магаца «чвархъ–чвархъ»–илан автомат бахинабуна Къатипал бадибегIи битIизабун:
 – Дуе къваригIараб щиб, йо?! Дида цадахъи ургъиб лъимер ккарав чи ватани?
 – БичIчIана, бичIчIана, – янги абун йикIарабго бакIиде йортуна ана Къатипа ва столалда тIад жиндирго керенги лъун яргъичIого чIана.
 Пашахъатун тIад речIчIулеб мехалдаго къватие тIуризе шамал гъабулел йикIарай медесистра «вабабай ккараб лъикI бихъулищ» – ин абураб гIадин, кабинеталул нуцида асклоехун кIандана. Нуцихъа къватие тIурулеб мехалда КIаланчIадил берал речIчIана Пятилеткада. Пятилеткаги хутIана хаган гъельухъ валагъун. «Гъимулейги йиго ай, балагъе цо альул берцинильи, хIурулгин» – илан раклалде ккана Пятилеткада. КIаланчIад хIакъикъаталдаги гъимана – Пятилеткал гIундул рихъараб мехалда кеп швана гъелье. Бахъун

Сочова Къатипахъа «агъа» – ян-ян абун бажаричIо.
 Гъединги абун Анализин Мага къвативе ана, босун жиндирго автоматгун. ЦIакъ рекъолебги буклана гъесда автомат. Къвативе унеб мехалда Анализин Магаца Пятилеткал гъажалда квер тIаца:
 – ХIинкъуге мун... КъапIун чIа. Гъикъа–гъикъараб суалалъе жавабги къун къапIараб къагIидаялда вукIа.
 – Дун сабаблун дица суризе теларо «Борцуха М» компанияги, нильер республикаги, нильер пачалихъи. Тавпикъ къегIи нильеи церехун ине, – ян абуна Пятилеткаца Анализин Магаца малъухъе «къапIараб» къагIидаялда.
 Анализин Мага къвативехун аравго Пятилеткахъ ялагъун хутIана Сочова Къатипа. Чуризе киралиналде гъорлье рехараб чяхъадагIанги бичIчIулеб букинчIо гъелда кколеб бугеб жо. БичIчIулеб букинчIо щай гъав чIяс тIад «комму» – янги хъвараб кали кабинеталуе бачIарабали, бичIчIулеб букинчIо щай гъеб чIобого бугебали,

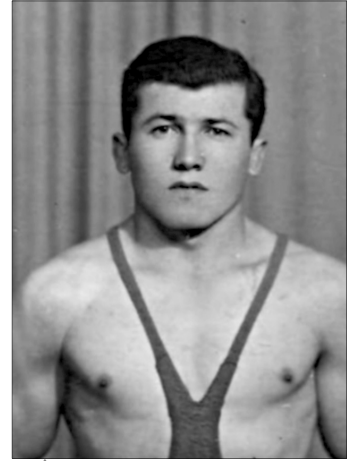
Циндаго раклалде ячIана Шусонов Пятилеткада жиндирго чIужу ТIайлус, раклалде бачIана кинида буцун бугеб жиндирго лъимер. Биун, тамахIун раклI гIодобе чвахун ине бахъуна гъесул. МагIуги ххулана бадиб
 – Йиги дир чIужу... Лъимерги буго...
 – Кида гъеб ургъизе ккараб?
 – БичIчIчIо суал?
 «Бералги риччана асул... Чехъ унтулеб батичIониха...» – ян пикуру гъабуна Сочова Къатипаца, унго–унгоял тохтурал гIадин.
 – Чан анкъ бараб лъимаца?..
 – АнцIго моцI балеб буго...
 «Вабабай–вададай, – илан раклалде ккана Къатипада. – Амма чохъохъ балагун лъалеб жогIи гъечIо... Гъав чи хелхъи гъабун роддомалда вегизавизе ккела щиб кканиги, цадахъ вачIараб чIясулги я куц лъикIаб гъечIо, я автомат лъикIаб гъечIо.»
 Хадусеб букIине буго

Эсадия росдал бегавул Ильмаз Гьидаят, гьесул лъади (баццладаб магларул мацалда кьалъалей даргияй) ва жамглияв хIаракатчи Шагьабудин Озден.

Яловаялда «МахIачхъала-паркалда» Имам Шамилие лъураб памятник.

Щобокъа гочун Турциялде арал нильеразул чи – Садрудин Озден. Гъев ккола Олимпиялзул хIязулул ГIарцулав призер. 1955 сон.

1930 соналда бахъараб гъаб сураталда нужеда рихъулел чагиги магларулал ккола.

Турциялда гIумру гъабулел магларулал. Гъебги гIага-шагарго 30-40 абилел соназда бахъараб сурат.

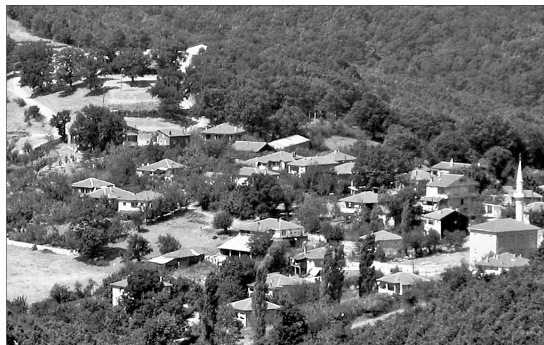

Магларулазул квен-тIех гъабулел ресторанаьул бетIергъан Батули жиндирго васгун.

Яловаялзул рагIалда Чифтлик абулеб бакIалда бугеб Батулил ресторан. Жаниб имам Шамилил кIудияб суратги чъараб Дагъистан ракIалде щецъабулелухъу къачIараб бакI буго гъеб. «Хинкалманты» ян гIадатго хъвараб иглан бихъизе бегъула ресторанаьул къватIисеб рахъалда. Нильер гъанир гIадин «Европа», «Афины», Нью-Йорк» ин гIантал цIаралги кьоларо гъенир квен-тIехалзулги цогидал бакIазеги.

Магларул хинкал гъарулел гъай. Турциялда гIумру гъабулел магларулаз «хинкалул кьо» санайилго тIобитIула. 1988 сон.

Аваразгун, лъарагIаз, лезгияз, татараз, черкесаз гIумру гъабулел Эсадия росу.

Гъал ккола имам Кавказалзулгун Россиялзул рагъ лъугIун хадур Дагъистаналдаса Турциялде гочун арал магларулазул наслуялзул чи, гъанже Эсадия росулъ гIумру гъабун вугев Шагьабудин Озденил архивалдаса суратал.

Хурматиял «Миллат» газеталыул цалдолел!

Редакциял хлукму гьабуна иргадулал номеразда, гадатлыгн лъугьараб нильер «СанагIат гьечIел суалал» рубрикаляле маIгарулазул районазул бутIрузулгун гара-чвариял гьаризе. Гьел рукIине гьечIо хлукуматалыул газетазул форматалда, хIакимзабазе рецц гьабулел хьвайхьваIгIал. Нижеца санагIат гьечIел суалал кьезе ккани ва хIакьикьат рагизе бокьун батани, гIахьалле гьеб ишалда гьоркьор нужги. Нижеда кинало районазда ругел гIунгугIаби лъахIого хутIизе рес буго. Районазда ругел гIунгугIабазул, гьезул цо-цозул санагIат гьечIел ишазул хIакьалыул суалал ритIе редакциялде. Гьебго кьагIидаял суалал ритIизе бегьила маIгарулазул политика-зухье, министрзухье, депутата-зухье, машгьурал чагазухье, щиб пишялыул гьел ругони-ги. Гара-чвариял кьезе руго СМСалдалыгн ва электронияб кьагIидаял почтаылде рачIарал суалазул кьадар хIисабалде босун. Гьелго суалал лъезе руго нижеца газеталыул микьабилеб гьумералдаги. Гара-чварияле инкар гьабурал нухмалыулезул ва гьезул хIалтIул рахьале редакциял районазде ун халкьгун дандчIван кьезе руго макьалаби. Гражданияб жамгIиятти ихтиярал цIунулеб пачалихьги хIакимзабаца гьабулел жо гуро, гьеб бачIуна халкьалыухьа, гьеб гIуцIизе нильеда кIвани ахир лъола рившвата-зеги, коррупциялеги, халкьалда гьикьичIого тIамулел тIальбиялеги ва гIемерал цогIада гIунгугIабазеги. Нильер цо-цаздехун бухьен ва цIогьодулел чиновникасе кьелеб битIараб суал букIине буго гражданияб жамгIияталыул кьучIалье лъураб тIоцебесеб гамачIлыгн. Аллагьас тавпикьги ияхIги кьеги нильер шивасе хIакьаб рагIи абизе ва унтараб нильер ваIтан лъылизабизе.

Нижехье суалал ритIе гьаб адресалда:

ул. Шоссе аэропорта, 19 А 3-й этаж редакция газеты «Миллат», ялыуни электронный адрес: bisav@mail.ru

тел.: 8-905-476-56-65

Василин.

Япониялыул гадамаз полициялыухье кьун буго цунамиял риххизарул мухьазда батараб 50 миллион долларганасеб гIарац. Полициялда гьединго батун буго анльазаргоганасеб сейфги. Нухмалыул лъазабухье, бакIалыул гадамаз ва цунамиял риххизарул бакIал кьичши-кьу-ялдаса раццIад гьаризе жидеуго бокьун кьватире рахьарал гадамаз гьанжеги бачIунеб буго полициялде босун жидеда батараб чIяр гIарац-месед. Гьеб кинабго абухье бетIергьабазухье швезабизеги кIолеб буго. 11 марталда Япониялда ракьбагьариялыул ва цунамиялыул хIасиналда хун вукIана 16 азарго чи, нус-нус азар чIясул рукь биххун буго.

«Эркенлы» радио

1933 соналда Гьуниб районалыул ЧIохь росуль бараб Кулыуралялыул рукьалыул кьадале Сталиние лъураб бату.

Гьумер хIадур гьабуна Патимат МахIмудоваль.

БИЩУНГО ГIАЖАИБАЛ ЗАКОНАЛ

ПоллингIада полициялыуласул ихтияр буго гьве годобиччазе букIинале гIоло гьелда хIанчIизе.

Аризона штаталда хIама ваннаялыуб кьижизабизе бегьуларо.

Огайо штаталда ччугIа мехтизабизе бегьуларо.

Алабама ва Флорида штатазда росал гьечIел руччаби гьатIан кьоял парашютгун кIандизе гьукьун буго.

Кортасу лъугьа-бахьинал...

Ракьул сонги букIун, миччIил чурп кванан бетIербахьи гьабун вукIарав Кортас, кIалбиччанкьоял кIодоца гIорцIизегIан хинкIал кьедал, абун буго:

— КIодо, дица тIокIаб миччIил чурпа кваналаро, - ян.

ЛьикI гьекьон рокьове щварав Кортас матIулда цева лъалхун вуго.

— Диргияли иш кьеш гьечIо, амма мунгияли вахун чIезе кIопарехьни вихьула, - ян абун буго гьес.

— Шушби кьураб гIарцухь кьасиялде кваназе жо щвана, - ян чIужу ячIиндал, Кортас абула: — Гьелеха, дуца гьекьогенги абула дида, дунги гьекьоларев вукIаравани, ракуца хвезе бегьулаан гури нилье.

Колхозалда бищун льикI хIалтIулел гадамазда гьорль тIоцебе рехселеб букIун буго Кортасул цIарги. КиIан ракIобацIадав хIалтIухьан гьев вукIаниги, бригадирасги щибаб кьоял хIалтIуде вахьинавичIого толев вукIун гьечIо Кортас. Гьевги, калам тун, тадаб иш тIубазабизе вахьунеб вукIун вуго.

Ахирги чIалгIун руго Кортасда бригадарасул щибаб кьойилал маля-хьаял, буюрал. Цо кьоял хIалтIуде вахьайилан абизе бригадир вачIиндал, вахьинарилан жаваб кьун буго Кортас.

— Цай, дир гьудал Кортас? — ан гIажайлыгн вуго бригадир.

— Цай гуроха, дир гьудул бригадир, Алагьасул какалги колхозалыул хIалтиги кидаго лъугIулел жал ратичIельулаха дида, — ян гьебсаIатго Кортасги кьотIун буго гьесие.

МИЛЛАТ «МИЛЛАТЛАДА» КИЛГЬАЛЕБ БУГО

Редакторасул «Чваххияз росулел гIиссинал ччугIаби» макьала цIаларабго тIубараб миллат гIораль босун унеб гIадаб асар лъугьана, жакьа чваххиялда данде унеб цохIо «Миллат» газета гуруни хутIун бихьуларо

8928 72

Адалло, росуль зикру бачунеул кьерда вукIине цебего заман щун бугоан дуе, амма кир ва щиб бакIалда расал хьахIлъяниги мун кантIулев гьечIо, «авлахьалде унилан яман яхшильуларо» -ян аби гьечIишца.

8938 49

Аваразе кьегIенляле бугеб туннельги рахан ралагьичIого, «Чиндерероги» кьан рикьеан абе миллиардал раццIун тIаIгIаязда.

Гендерил туннельалдасан графикалда рекьон хьвадизе ричIалилан абуле букIана тIальбиял, гьезда кIальазе кIопариш, хIурматияв редактор?

8928 96

Адаллоп кучIдул льикIал руго гьес бищунеб чIандаялдаса, гьелго рахьани льикI газеталда.

8988 44

ХIакьаб балагьун хIакьикьат хьвазе журан рихьула «Миллатги», гьельул редактор Бисавги. Ритухьальи рихаразе нуж рихарал руго, бокьулезе нуж рокьизе руго. ХIакьаб рихаразе нуже хиянатлы гьабуни, гьеб бокьулел авараз кьисас босизе буго. Хинкьуге, амма цIодорго рукаI, рекIкIаб заманалда.

8989 60

Абула сонал анагIан гIакьлу камиллылилан, амма Калашниковасул мацIалда гуруни кIальалареб миллаталыул киндай гIакьлу камиллылеб?

8938 49

Унсоколо районалыул газеталда цIар буго «Ахихьан», гьебги бахьун «Рохьихьан» абун тани битIун букIинаройд?

8928 96

БетIер чIахьаяв президент, Унсоколо район дурго хасаб нухмалыялде гьорлье баче. Полициялдагун прокуратураылда гьениб хIалтIизе кIолеб гьечIо рохьилаздаса хинкьун.

8928 96

Аваразул церехьаби, я нуж Адаллода хадур а, ялыуни гьев нужеда хадув ваче, гуруни щиб аб миллаталыул кеде буде бичIде ккена, канте ккена.

8989 39

T. 8-905-476-56-65

Лъазаби

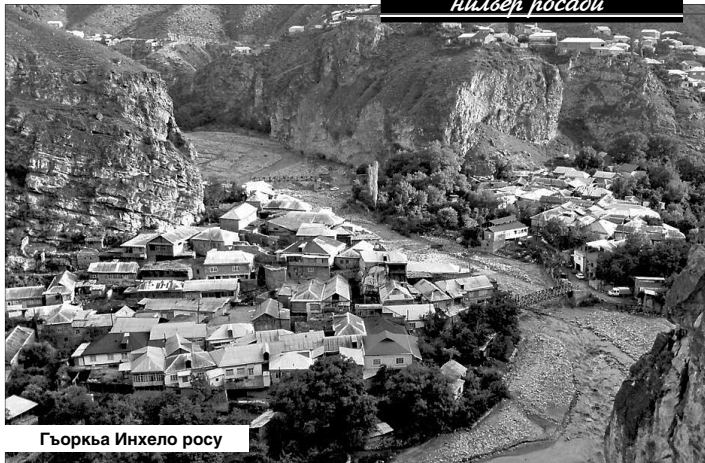
«Миллат» газета босизе бегьула щибаб маIгарулазул райцентразда почтабазул отделениязда, МахIачхьалаялда «Октябрь» кинотеатралда цебе бугеб киоскалда, Буйнакскиясул кьотIноб, вокзалалде щолеб бакIалда бугеб газетал ричулеб тукада, автостанциялда.

Ялыуни ахIе тел.: 8-905-476-56-65, 8-988-261-85-25.

Гагараб заманалда тIибитIизабизе буго почтаылдаса ва Роспечаталыул киосказдаса.

«Миллат» газета цIализе бегьула интернеталдасан www.maarulal.ru.

«Миллат» газеталые хIажат руго льикIого авар мацI лъалел ва компьютералда хIалтIун бажарулел корреспондентги газета биччалеб редакторги. Харж кьезе буго контракталда рекьон. Т.: 8 905 476 56 65.

Гьоркья Инхело росу